

Има нечега "чешког" у томе како су ми се путеви у понедељак увече укрстили са Вацлавом Клаусом: закаснио сам у биоскоп јер не само да је градски превоз заустављен, него је полиција десетак минута спречавала чак и да се пешице пређе раскрсница Српских владара и Кнеза Милоша, све док не прође колона са Клаусом & свитом. Има, богме, нечега "чешког" и у томе што је нека девојка, чекајући на дозволу Органа да пређе улицу, благо нестрпљиво саопштила свом невидљивом телефонском саговорнику да "чекамо пролазак оног Вацлава Хавела" – иначе Клаусовог дугогодишњег архивирала. Извориште "чешког хумора", литерарног, драмског или филмског, увек је негде у оваквим и сличним "баналним" ситуацијама, негде у зони судара "малих" ствари и свакодневних људских потреба са по нарави непријатељским Великим Силама Историје...

То што је чешки председник био у Београду и отишао својим путем нормална је ствар, чудна ми чуда; занимљиво је, међутим, како је од Клауса ових дана у нашим мејнстрим медијима направљена једна необична *friendly figure* по "нашој" мери. Клауса се навелико и помпезно развљачило по медијима, у мегаинтервјуима је имао објашњавати како је дошло до тога да се тако разиђе са владом сопствене земље по питању признавања независности Косова (Клаус је, наиме, био одлучно против тог чина) и, уопште, могао се стећи дојам да се са председником те дражесне земље разговара без оног карактеристичног штиха испразне дипломатске концилијантности. То значи да је Клаус третиран много присније, као нека врста аутентичног политичког мудраца, човека који је једна од ретких државничких оаза разума у овом полуделом свету. Па добро, и то је легитимна ствар, нарочито зато што је Клаус уистину оригиналан и занимљив политичар. Међутим, има ли у томе његовом овдашњем третману ичега осим захвалног удварања једном "косовском савезнику"? Другим речима: разумеју ли новопечени "клаусовци" уопште шта је то његова политичка филозофија?

Судећи по нашим новинама, човек би стекао дојам да је Клаус некакав евроскептик по

уобичајеној српској дефиницији тог појма, што овде многим *мази уши*. У стварности, Вацлав К. заправо је један честити, старомодни десни либерал старинскога кроја, који, да, јако верује у "националну државу" и њен суверенитет из времена класичне модерне, али у томе његовом веровању немогуће је детектовати релевантно присуство *етничког*

национализма

, и то га у старту фундаментално раздваја од наших умишљених и самодефинисаних "евроскептика" са деснице и десног центра, понајчешће тек баналних "нацоша" који су, ето, довољно шлифовани да радије себи бирају неку другу одредницу, што је лепо, али није лепо што им та друга одредница никако не пристаје. На другој страни, Клаус је чист промашај и за наше "леве" евроскептике свих боја: његова је позиција тако ортодоксно либерална и прокапиталистичка да није баш велико карикирање ако кажемо да је главни извор његовог евроскептицизма у томе што он ЕУ види малте не као "неокомунистичку заверу" остарелих, али несазрелих шесетосмаша, и што стару, добру западну Европу генерално помало презире као уточиште армија штеточинских левичарских фантаста... То, богме, иде дотле да чак и за рецентну глобалну финансијску катастрофу не оптужује "дивљање либералног капитализма" – како је данас врло, врло помодно рећи – него, напротив, кобну вирусну инфекцију Запада разним бизарним и волунтаристичким "социјалистичким" економским мерама, захваљујући којима се и размахало шпекулисање виртуелним новцем, што би било немогуће док се у економији "знало реда" и

трошило

зарађено

. Добро, ово је тема за мегадебату која их-хај далеко превазилази оквире једне скромне колумне од ни тисућу ријечи, али свакако има нечега у томе: та, до сада су увек социјализам и његови деривати оперисали апстракцијама; капитализам се, пак, трезвено држао чврстих и конкретних ствари.

Чему сва ова прича? Знате како се каже: "кад двојица чине (говоре) исто, то није исто". Зато што користе наизглед исте појмове, али под њима подразумевају различите ствари. Рецимо, чешки председник јесте и либерал и евроскептик, и *убедљив* је у оба своја својства, па слагали се ви с њим или не. Зашто таквих овде нема? Зато што се увек у бар једном својству лажно представљају – а некако увек испада да лажу (не нужно свесно, него или из незнања, или услед вишка пристрасности и јарости) тврдећи да су либерали. Погледајте само нашу новију страначку историју: прво смо добили некакву опскурну Либералну странку из Ваљева, а која се исто тако могла звати и Удружење сабласних невена – не би имало ништа мање смисла. Онда смо добили Српску либералну странку, као својеврсну "десну" фракцију изворне Демократске странке, али ни њени челници звучних имена – мада у једном ранијем периоду свог ангажмана јесу били блиски некаквом "класичном" либерализму – нису оправдали то страначко име, јер су се врло брзо сасвим утопили у тривијалном, трећеразредном етнонационализму, који су повремено покушавали да забашуре доста јефтиним реторичким триковима. Један од њих – др Чавошки Коста – чак је постао и некакав незванични *дежурни*

портпарол

геноцида

, дотле је то цинично шегачење са појмовима и вредностима дотерало. Последњих година настала је Либерално демократска партија, свакако далеко најозбиљнија појава те врсте, но и она је нека врста идеолошког галиматијаса, у којем су антинационализам и "проевропејство" заправо она права политичка повезница, а не неки сувисло и одрживо дефинисани "либерализам": некако би ближе истини било да се назвала

либертерском

или

либертинском

. Што је, опет, можда више неко генерално схватање и осећање света него иоле конкретан и консеквентан сет политекономских идеја.

Како год било, Клаус је отишао кући, ја сам одгледао филм негде од десетог минута, једино она девојка ваљда још мисли да је (до)чекала Хавела. Мада, видимо... није да само она не зна кога је видела, и није да овде није и даље нормално фрљати се речима како ти која надође. На концу, Клаус можда јесте "евроскептик", али Чешка је дубоко и безбедно "у Европи"; његови овдашњи домаћини су наводно "евроентузијастички", али је Србија у чабру; е, ако то није баш "чешки"...

(Време)